

بررسی بیمه عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی در چند کشور مختلف

اکرم میرزائی، حمید کریمی*

چکیده

بیمه کشاورزی، به عنوان بخش مهمی از مدیریت ریسک در کشاورزی، تنها به بیمه محصولات کشاورزی محدود نمی‌شود؛ زیرا مخاطره‌های کشاورزی، نه تنها محصولات تولید شده، بلکه همه عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزان را زیر تأثیر قرار می‌دهد.

سرمایه‌های کشاورزی بیمه شدنی را می‌توان در چهار گروه اصلی دسته‌بندی کرد: منابع آب و سیستمهای آبیاری، ماشین‌آلات، ساختمانها و تأسیسات، و سرمایه‌های زنده. با توجه به اینکه به موجب قانون جدید بیمه کشاورزی ایران، بیمه عوامل تولید نیز در دستور کار صندوق بیمه کشاورزی قرار گرفته است، در همین راستا، مطالعه حاضر، با هدف گردآوری اطلاعات و افزایش آگاهی از انواع بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشورهای مختلف انجام گرفته است تا دیدگاه روشنی را برای تصمیمگیریهایی آینده در اختیار دست‌اندرکاران بیمه کشاورزی قرار دهد. در این تحقیق، بیمه سرمایه‌های کشاورزی در کشورهایی از مناطق مختلف جهان با نظامهای متفاوت بیمه کشاورزی، همچون هندوستان، فیلیپین، آمریکا، کانادا، کشورهای اروپایی، آفریقای جنوبی و استرالیا مورد مطالعه قرار گرفته است. برپایه نتایج اصلی این تحقیق می‌توان گفت:

اگرچه بیمه محصولات کشاورزی، توسعه‌یافته‌ترین بخش بیمه کشاورزی است، اما درجات متفاوتی از تنوع بیمه سرمایه‌های کشاورزی نیز، بسته به شرایط خاص تولید در کشورهای مختلف جهان، وجود دارد. از میان سرمایه‌های کشاورزی درخور بیمه شدن، امروزه بیمه گلخانه‌ها رواج و محبوبیت بیشتری یافته است. بیمه وسایل نقلیه و ماشین‌آلات، ساختمان و ابنیه کشاورزی و سیستمهای آبیاری نیز در بسیاری از کشورها ارائه می‌شود. اما بیمه چاهها و سیستم پمپاژ آب، تنها در کشورهای فیلیپین و هندوستان مشاهده شد. شماری از کشورها، بسته‌های بیمه مزرعه عرضه می‌کنند که پوشش جامع اموال، ساختمانها، وسایل نقلیه مزرعه و مسئولیت را در برمی‌گیرد. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد، انواع برنامه‌های بیمه سرمایه‌های کشاورزی در هر کشور، وابسته به عواملی همچون شرایط اقلیمی و اقتصادی و اهمیت هر یک از عوامل تولید است.

کلیدواژه‌ها:

بیمه کشاورزی، عوامل تولید، سرمایه‌های کشاورزی

بیمه و
کشاورزی

سال نهم
شماره ۳۱ و ۳۲
۱۳۹۱

مقدمه

کشاورزی، فعالیتی سرشار از مخاطره است. در این فعالیت، انواع مخاطره‌های طبیعی، اجتماعی و اقتصادی، دست به دست هم می‌دهند و مجموعه آسیب‌پذیری را برای تولیدکنندگان این بخش فراهم می‌کنند (۱۶). اگرچه تولیدکنندگان محصولات کشاورزی، روشهای مختلفی را در جهت مدیریت ریسک به کار می‌گیرند؛ اما آسیب و زیان دیدن کشاورزان از ناحیه عوامل کنترل ناپذیر در بسیاری از کشورها، دولت‌ها را بر آن داشته است تا به منظور ایجاد ثبات در تولید کشاورزی، برنامه‌هایی همچون حمایت از قیمت و یا بیمه محصولات کشاورزی را تدوین کنند (۹). در همین راستا، بیمه کشاورزی به عنوان یکی از ابزارهای کاهش ریسک که طیف گسترده‌ای از خطر را پوشش می‌دهد، در بسیاری از کشورهای جهان، در حال توسعه است. بیمه محصولات کشاورزی، در اصل یک سازوکار مشارکت در پذیرش ریسک است که از راه مشارکت با تولیدکنندگان به هنگام پدید آمدن خطر، از زیان دیدن تولیدکننده جلوگیری می‌کند (۱۲).

بیمه محصولات کشاورزی، سازمان‌یافته‌ترین و پیشرفته‌ترین بخش بیمه کشاورزی است و حدود ۹۰ درصد حق بیمه کشاورزی در دنیا را به خود اختصاص داده است. اما بیمه کشاورزی، به بیمه محصولات تولید شده، محدود نمی‌شود (۱۰). زیرا در عرصه کشاورزی، خطرها، تنها محصول را تهدید نمی‌کند، بلکه همه عوامل تولید و سرمایه‌گذاری‌های کشاورز در تأمین زمین و آب کشاورزی، تأسیسات، ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی و مانند آن، همواره در دسترس خسارت و نابودی از سوی عوامل گوناگون قهری و طبیعی قرار دارند.

بیمه عوامل تولید، یکی از شاخه‌های تخصصی خدمات بیمه کشاورزی است که اگرچه سابقه آن در جهان، کمتر از دیگر خدمات بیمه‌ای است، اما ارائه آن در برخی از کشورها، اثر بسیار مثبتی در ایجاد پایداری مطلوب در بخش کشاورزی داشته است. در ایران، به موجب قانون جدید بیمه کشاورزی مصوب دی ماه ۱۳۸۷ مجلس شورای اسلامی، لزوم بیمه شدن عوامل تولید نیز در شمار هدفهای برنامه چهارم توسعه

فصلنامه
پژوهشی

در نظر گرفته شده است. بنابراین به دلیل الزامهای قانونی و نیز در راستای ایجاد اطمینان بیشتر برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، فراهم ساختن و پدید آوردن نظام نیرومند و گسترده بیمه عوامل تولید به عنوان یک پدیده نوین اقتصادی در زیربخش‌های کشاورزی لازم بوده و صندوق بیمه کشاورزی، بیمه عوامل تولید را در دستور کار خود قرار داده است.

با توجه به نبود پیشینه کافی در زمینه این شاخه از خدمات بیمه کشاورزی در ایران، توسعه و ارتقای بیمه عوامل تولید، نیازمند ایجاد بستر مناسب و گردآوری اطلاعات بسنده علمی و فنی بیمه‌ای از نظر شناخت و اولویت‌بندی عوامل خطر و برآورد شاخصهای مورد نیاز در طراحی الگوهای بیمه‌ای است. در همین راستا، مطالعه حاضر، تلاشی برای گردآوری اطلاعات، آشنایی با انواع بیمه عوامل تولید و به طور کلی بهره‌مندی از تجربه‌های دیگر کشورهای جهان در بیمه عوامل تولید کشاورزی است.

عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی

عوامل تولید کشاورزی، به عواملی گفته می‌شود که در فرایند تولید تا مرحله توزیع محصول سهیم است و طیف گسترده‌ای را دربر می‌گیرد. در یک نگاه کلی می‌توان سرمایه‌های کشاورزی درخور بیمه شدن را به چهار بخش تقسیم کرد:

۱- منابع آب و سیستمهای آبیاری^۱

نقش آب و آبیاری در تولید محصولات کشاورزی در بسیاری از مناطق جهان، انکارناپذیر است و به طور معمول، آب، اصلیت‌ترین نهاده برای تولید محصول به شمار می‌آید. در شرایط اقلیمی که برای به دست آوردن محصول، کشاورزان ناگزیر از آبیاری زمین خود هستند، می‌باید آب مورد نیاز خود را از منابع آبهای سطحی و زیرزمینی به دست آورند و به مزارع هدایت کنند. برای بهره‌گیری از منابع آب زیرزمینی می‌باید از سیستمهای پمپاژ آب استفاده شود. همچنین امروزه به منظور

افزایش بازدهی یا راندمان مصرف آب در هنگام انتقال آن به مزارع و آبیاری محصول، سیستمهای آبیاری تحت فشار در بسیاری از مناطق جهان، گسترش یافته است (۳). به دلیل اهمیت سیستمهای پیشگفته در تولید کشاورزی و وجود خطرهایی که این سیستمها را تهدید می‌کند و به آسیب کلی یا جزئی آنها می‌انجامد، بعضی از شرکت‌های بیمه صنعت کشاورزی، اقدام به ایجاد پوشش بیمه‌ای برای سیستمهای آبیاری و منابع آب کرده‌اند.

۲- ماشین‌آلات، ادوات و تجهیزات کشاورزی^۱

امروزه ماشین‌آلات، ادوات و تجهیزات کشاورزی، یکی از سرمایه‌های اصلی و ضروری در هر نظام کشاورزی به شمار می‌رود. استفاده از ابزارهای یاد شده، افزون بر کاهش زمان مورد نیاز برای عملیات کشاورزی و ساده و آسان کردن کارهایی که بدون تجهیزات مکانیکی انجام آن دشوار است، کیفیت کار را نیز افزایش می‌دهد و در نهایت، به افزایش تولید در واحد سطح می‌انجامد.

بررسیها نشان داده است که در بسیاری از کشورهای در راه توسعه، تا ۸۰ درصد از عملیات کشاورزی به وسیله نیروی انسانی انجام می‌گیرد. در حالی که در کشورهای توسعه یافته، از انسانها به عنوان نیروی فیزیکی در مزرعه، کمتر استفاده می‌شود و نیروی انسانی، تنها برای کار با ماشین‌آلات و کنترل آنها در مزرعه حضور می‌یابد (۸).

با توجه به میزان استفاده و اهمیت مکانیزاسیون کشاورزی در نظام کشاورزی برخی از کشورها، حفاظت از این سرمایه‌ها در واقع حفاظت از آینده کشاورز به شمار می‌آید و بیمه نیز، نقش مهمی به عنوان ابزاری برای مدیریت ریسک در این بخش ایفا می‌کند.

۳- ابنیه و ساختمانهای کشاورزی^۲

ساختمانهای کشاورزی، دربردارنده طیف گسترده‌ای از بناها، از انبارهای غله و

فصلنامه
پژوهشی

1. Agricultural Machinery and Equipment
2. Agricultural Buildings

سیلواها گرفته، تا سالنهای پرورش طیور، دامداری، گلخانه‌ها و مانند آنهاست (۲۰). این ساختمانها که از سرمایه‌گذاری‌های کشاورز، به شمار می‌رود، مانند دیگر ساختمانهای مسکونی، تجاری و صنعتی، با خطرهای گوناگونی روبه‌روست و در برخی از کشورها زیر پوشش بیمه قرار می‌گیرد.

۴- سرمایه‌های زیستی (بیولوژیک)^۱

گیاهان و جانورانی که در تولید محصولات کشاورزی از آنها استفاده می‌شود، از جمله سرمایه‌های زنده کشاورزان به شمار می‌آیند که همواره در برابر بلاهای طبیعی قرار دارند. با این حال به رغم مرسوم بودن بیمه محصولات گیاهی، بویژه محصولات درختان در بسیاری از کشورها، بیمه تنه درختان، هنوز هم در دنیا به صورت محدود اجرا می‌شود.

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور هندوستان

کشاورزی، بخش مهمی از اقتصاد هندوستان را تشکیل می‌دهد که نه تنها سهم مهمی در تولید ناخالص داخلی این کشور دارد؛ بلکه نزدیک به دو سوم نیروی کار این کشور نیز در این بخش فعالیت می‌کنند. بنابراین، کشاورزی، مرکز تمامی برنامه‌های راهبردی توسعه اقتصادی و اجتماعی آن کشور به شمار می‌رود. همانند دیگر کشورهای جهان، نگرانی سیاستگذاران هندی از مخاطره‌ها و نبود اطمینان رایج در امر کشاورزی، سرانجام به ارائه ایده بیمه محصولات کشاورزی انجامید. موضوع بیمه محصولات کشاورزی در سال ۱۹۴۷ در مجلس قانونگذاری هندوستان مورد بحث قرار گرفت و وزیر کشاورزی وقت این کشور اطمینان داد که بیمه محصولات کشاورزی از سوی دولت ارائه خواهد شد.

تا پیش از سال ۲۰۰۲، شرکت بیمه عمومی هند، مسئول اجرای برنامه بیمه ملی محصولات کشاورزی این کشور بود. آنگاه با توجه به ضرورت تمرکز بر توسعه

برنامه بیمه کشاورزی و لزوم وجود یک سازمان تخصصی در امر بیمه کشاورزی، دولت هندوستان یک سازمان تخصصی به نام شرکت بیمه کشاورزی را در سال ۲۰۰۲ تأسیس کرد. سرانجام از سال ۲۰۰۳-۲۰۰۴ این شرکت اجرای برنامه ملی بیمه کشاورزی را بر عهده گرفت (۲).
در هندوستان، عوامل تولید کشاورزی به شرح زیر، از پوشش بیمه بهره‌مند می‌شوند:

بیمه منابع آب

• بیمه جامع سیستمهای آبیاری تحت فشار (آپاشها^۱، قطره‌چکانها^۲ و بالابرها^۳): بیمه‌نامه، در بردارنده پوشش خسارت وارد شده به هر یک از اجزای سیستم آبیاری و لوازم جانبی آن می‌شود.

حداکثر تعهد بیمه‌گر: برابر با هزینه جایگزینی قطعات بیمه شده با قطعات جدید از همان نوع و با همان ظرفیت است و هزینه حمل‌ونقل، عوارض گمرک و هزینه نصب را نیز دربر می‌گیرد. حداکثر تعهد بیمه‌گر برای هر قسمت به طور جداگانه مشخص می‌شود.

خطرهای زیر پوشش: تندباد، زلزله، سیل، توفان، رانش زمین، ترکیدگی لوله‌ها، برخورد ماشین‌آلات با خطوط لوله، از کار افتادن مکانیکی یا الکتریکی تجهیزات، شورش، ضربه، آتشسوزی و سرقت.

استثناها: جنگ و خطرهای نامشخص، فرسودگی، پارگی و از بین رفتن تدریجی قطعات، کوتاهی کردن (قصور) مالک، تروریسم، خطر یا خسارتی که شرکت سازنده مسئول آن باشد و نقصها یا عیبهای پیش از بیمه.

ادعای خسارت: کدر صورت وقوع خسارت، از مبلغ تعهد بیمه‌گر، به میزان مبلغ مورد ادعای خسارت وارد شده کم می‌شود و بیمه‌گذار می‌تواند برای باقیمانده دوره بیمه از راه پرداخت حق بیمه اضافه، نسبت به تثبیت حداکثر تعهد بیمه‌گر اقدام کند.

1- Sprinklers

2- Drip

3- Lift

• بیمه تجهیزات سرچاهی

با این بیمه‌نامه، تجهیزات سیستم پمپاژ^۱ آب به شرح زیر بیمه می‌شود:
پمپهای آب کشاورزی، دربردارنده هرگونه پمپهای سانتریفوژ و submersible با ظرفیت حداکثر ۲۵ اسب بخار؛

موتور پمپها که ممکن است الکتریکی یا دیزلی باشند؛
و استارتر و درایوینگ یونیت.

این بیمه‌نامه تنها برای پمپهایی صادر می‌شود که برای مصارف کشاورزی به کار می‌رود و از سوی شرکتهای مورد پذیرش بیمه ساخته شده است.

حداکثر تعهد بیمه‌گر: برابر با ۱۰۰ درصد ارزش بازار است.

خطرهای زیرپوشش: آذرخش (صاعقه) و آتشسوزی، آسیب مکانیکی و الکتریکی ایجاد شده به وسیله عوامل خارجی، آشوب و بلوا، دزدی یا سرقت (در اثر ورود با زور و در صورتی که موتورپمپ در محفظه بسته‌ای قرار داشته باشد).

خطرهای زیر پوشش تکمیلی (اختیاری) عبارت است: توفان، سیل و آب‌گرفتگی

حق بیمه: بر اساس قدرت پمپ (برحسب اسب بخار) تعیین می‌شود که، برای پوشش استاندارد، یک درصد تعهد بیمه‌گر و برای پوشش اختیاری سیل، ۰/۵ درصد تعهد بیمه‌گر است.

استثنای بیمه‌نامه، دربرگیرنده خسارت برآمده از عوامل زیر می‌شود:

فرسودگی و پارگی تدریجی معمول، از کارافتادگی تدریجی برگرفته از شرایط جوی و مانند آن، عمل خودسرانه یا سهل‌انگاری و کوتاهی (قصور) در نگهداری دستگاه، خسارتی که مسئولیت آن به لحاظ قانونی یا مفاد قرارداد، به عهده شرکت سازنده باشد، نقصها یا مشکلاتی موجود در دستگاهها، پیش از تنظیم بیمه‌نامه، هزینه حمل به تعمیرگاه و برگشت آن و هزینه نصب مجدد و جنگ.

• بیمه چاهها

این طرح، انواع چاههای کم‌عمق حفر شده برای مصارف کشاورزی را زیرپوشش قرار

می‌دهد و همه کشاورزانی که دارای مجوز حفر چاه از مراجع مسئول هستند، می‌توانند برای بیمه چاه خود اقدام کنند. البته این طرح، تنها چاههایی را دربر می‌گیرد که اصول علمی در حفر چاه و انتخاب محل آن رعایت شده باشد. همچنین طبق استانداردهای تعیین شده، فاصله بین دو چاه کم‌عمق، نباید کمتر از ۲۵۰ متر، و موقعیت چاه باید در مناطقی باشد که برای استخراج آب زیرزمینی مناسب است.

خطرهای زیرپوشش: از بین رفتن آبدهی چاه و مخارج ایجاد شده در هنگام حفر چاه. استثناها: کوتاهی کردن (قصور) مالک، جنگ، کاهش کیفیت آب و خرابی ساختمان چاه، سیل و زلزله.

ارزیابی خسارت: در صورت کاهش آبدهی چاه، کشاورز می‌باید آن را تا ۲۴ ساعت بعد، به شرکت بیمه گزارش دهد. ارزیابی خسارت نیز از سوی کمیته‌ای انجام می‌شود که دربردارنده یک هیدرو ژئولوژیست، یک کارشناس ژئوفیزیک و نماینده شرکت بیمه در حضور کشاورز است. اعضای این کمیته، عملکرد چاه را اندازه می‌گیرند تا از کارافتادگی کلی یا جزئی چاه مشخص شود. میزان غرامت شایان پرداخت، بر اساس میزان آبدهی چاه بر حسب گالن در ساعت تعیین می‌شود. اگر عملکرد چاه بیش از ۱۰۰۰ گالن در ساعت باشد، چاه دچار خسارت نشده است. در صورتی که عملکرد چاه کمتر از ۸۰۰ گالن در ساعت باشد، خسارت کلی پدید آمده است و چنانچه آبدهی چاه بین ۸۰۰-۱۰۰۰ گالن در ساعت باشد، خسارت جزئی وارد شده است.

در همه موارد خسارت (جزئی یا کلی) کمیته ارزیاب، فرم پیشنهاد پرداخت غرامت را تکمیل می‌کند و دیگر مدارک لازم از جمله گزارش بازدید از چاه، مجوز حفر چاه، گزارش شرکت حفاری و صورتحساب آن را به اضافه گزارش آزمایش عملکرد چاه، به پیوست آن برای شرکت بیمه می‌فرستد. شرکت بیمه موظف است در مدت ۱۵ روز از زمان دریافت همه مدارک لازم، مبلغ غرامت را در وجه بیمه‌گذار پرداخت کند.

بیمه درختان

این طرح برای درختان دارای شرایط زیر ارائه می‌شود:

فصلنامه
پژوهشی

الف) درختان مورد استفاده در صنعت کاغذسازی، همچون اوکالیپتوس، صنوبر و دیگر موارد، در مناطق خاص جغرافیایی که دارای امکانات کافی برای پرورش این نوع درختان است.

ب) درختان مورد استفاده در تهیه سوخت‌های زیستی^۱ رو به پایان بودن سوخت‌های فسیلی که حدود ۸۰ درصد از انرژی مورد نیاز جهان را تأمین می‌کند، بشر را به سوی کشف منابع جدید انرژی کشانده است. با توجه به اینکه یکی از امیدبخش‌ترین منابع انرژی، سوخت‌های زیستی است، برای ترویج این سوخت دوستدار محیط زیست و دستیابی به امنیت انرژی، دولت هندوستان، یارانه و انگیزه‌هایی از جمله طرح بیمه این درختان را به پرورش‌دهندگان اعطا می‌کند.

ج) درختان میوه از جمله مرکبات، انار، موز، نارگیل، سیب و مانند آن این پوشش بیمه‌ای دربردارنده دو بخش A و B است که اولی خسارت وارد شده به درخت و دومی خسارت وارد آمده به میوه را (با عنوان بیمه محصولات باغی) پوشش می‌دهد. پوشش بیمه درختان، تنها برای درختان سالم و در محدوده سنی تعریف شده، ارائه شدنی است. صدور بیمه‌نامه از راه شبکه شرکت بیمه کشاورزی هندوستان (AIC) انجام می‌شود و پرورش‌دهندگان می‌توانند اطلاعات بیمه‌ای را از بانکها، دفترهای نمایندگی و کارگزاران بیمه و انجمنهای کشاورزی به دست آورند.

حداکثر تعهد بیمه‌گر: بر اساس هزینه‌ها یا ارزش مشخص در واحد سطح تعیین می‌شود که به وضعیت و سن درخت بستگی دارد. حداکثر تعهد بیمه‌گر، به طور معمول، برابر با سرمایه‌گذاری‌های انجام شده است و از گونه‌ای به گونه دیگر متفاوت است.

این بیمه‌نامه، درختان را در برابر از بین رفتن کامل یا وارد آمدن خسارت برگرفته از عوامل زیر بیمه می‌کند:

سیل، توفان، یخبندان، آفتها، بیماریها و آتشسوزی.
پوشش اختیاری برای عامل خطر خشکسالی نیز ارائه می‌شود.

از بین رفتن یا وارد آمدن خسارت می‌تواند، خسارت وارد آمده به هر یک از درختان را به طور جداگانه یا کل درختان بیمه شده، دربرگیرد که به صورت مرگ درختان یا غیراقتصادی شدن آنهاست.

حق بیمه، بر مبنای موارد زیر تعیین می‌شود:

- الف) پروفیل ریسک درخت
- ب) طبیعت خطرهای زیرپوشش
- ج) موقعیت جغرافیایی
- د) هزینه‌ها و مخارج مختلف بیمه‌گر
- ه) نرخهای تعیین شده از سوی دیگر بیمه‌گران برای خطرهای مشابه
- و) مالیات

مدت بیمه: دوره بیمه یکساله است؛ با قید اینکه بیمه‌نامه تا پنج سال تمدیدپذیر است. بیمه‌نامه‌های دراز مدت با تخفیف ویژه نیز ارائه می‌شود.

ارزیابی خسارت: در صورت وقوع هریک از خطرهای زیرپوشش بیمه که به از بین رفتن کامل یا وارد آمدن خسارت به درختان مورد بیمه بینجامد، لازم است فرم ادعای خسارت AIC از سوی بیمه‌گذار تکمیل شود. در این صورت AIC یک کارشناس کشاورزی و یک کارگزار نقشه برداری را برای برآورد خسارت اعزام می‌کند. مرگ کامل درختان یا خسارت کلی به گونه‌ای که درخت را از نظر اقتصادی ناکارا کند، دربردارنده دریافت غرامت می‌شود؛ ولی نابودی تدریجی درختان، دربرگیرنده بیمه نمی‌شود.

بسته بیمه کشاورز^۱

افزون بر موارد پیشگفته، بیمه جامعی برای پوشش طیف گسترده‌ای از خطرها، با عنوان بسته بیمه کشاورز، در هندوستان ارائه می‌شود. این بیمه‌نامه، کشاورز را در برابر خطرهای احتمالی در زمینه حوادث شخصی، اموال منزل و دام و طیور، بیمه می‌کند. این پوشش دربردارنده موارد زیر است:

بیمه ساختمانهای مسکونی در برابر آتشسوزی و دیگر خطرها، تصادفهای

شخصی، دامداری، پرورش طیور و تجهیزات سرچاهی، هزینه‌های درمانی و حمل و نقل کالا.

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور فیلیپین

محصولات کشاورزی، تأمین کننده اصلی درآمد کشاورزان فیلیپین است و از دیدگاه معیشتی بسیار اهمیت دارد. همین امر به آنان آموخته است که شرایط خطرزای طبیعی تهدید کننده تولید محصولات را دست کم نگیرند. دولت فیلیپین نیز برای حمایت از افرادی که در بخش کشاورزی فعالیت می‌کنند، برنامه‌های حمایتی از جمله بیمه کشاورزی را به اجرا گذاشته است (۱۳). فیلیپین، برنامه بیمه کشاورزی خود را از سال ۱۹۸۷ و با بیمه برنج آغاز کرد که غذای اصلی و یکی از محصولات اساسی کشاورزی این کشور است. هم اکنون، برنامه بیمه کشاورزی فیلیپین، افزون بر محصولات، دربردارنده سرمایه‌گذاری‌های کشاورز نیز می‌شود. شرکت بیمه کشاورزی فیلیپین سه طرح اصلی بیمه را اجرا می‌کند (۷):

- ۱- برنامه بیمه محصولات کشاورزی، دربرگیرنده بیمه سنتی برنج و ذرت که دولت برای حق بیمه آنها یارانه می‌پردازد و بیمه محصولات با ارزش تجاری زیاد با حق بیمه به نرخ بازار.
- ۲- برنامه بیمه دام
- ۳- بیمه عوامل تولید و دارایی‌های غیرمحصول کشاورزی، دربردارنده ساختمانهای مزرعه، ماشین‌آلات کشاورزی، تجهیزات مختلف، وسایل حمل‌ونقل و دیگر لوازم زیربنایی.

بیمه عوامل تولید و دارایی‌های غیر زراعی کشاورزی^۱

سرمایه‌های غیر محصول کشاورزی که به طور مستقیم و غیرمستقیم در فعالیتهای کشاورزی، مانند کاشت، داشت، برداشت، فراوری، بازاریابی، انبار و توزیع کالاها و

خدمات کشاورزی به کار می‌رود، بیمه شدنی هستند.

انواع پوشش‌های بیمه‌ای عبارت است از:

الف) بیمه ماشین‌آلات کشاورزی

که دربرگیرنده تراکتورها، دستگاه‌های شخم، یدک‌کش‌ها و دیگر ماشین‌آلات کشاورزی مرتبط است.

ب) ساختمانها و تأسیسات

که دربرگیرنده واحدهای پرورش طیور، طولیه‌های نگهداری خوک، اصطبلها و دیگر ساختمانهای مشابه است.

ج) منابع آب

که دربرگیرنده چاههای کم‌عمق است.

د) ماشینهای تجاری

که دربرگیرنده تجهیزات حمل‌ونقل و جابه‌جایی محصولات، مانند کامیونها و وانتها است.

ه) تجهیزات آبیاری

دوره پوشش بیمه‌ای حداکثر یکسال از تاریخ استقرار بیمه است و در قرارداد، موارد زیرپوشش و میزان حق‌بیمه آن تعیین شده است.

خطرهای زیرپوشش، موارد زیر را دربرمی‌گیرد:

- آتشسوزی و آذرخش (صاعقه)

- ریسکهای انبارداری محصولات، ماشین‌آلات و تجهیزات

- خطرهای صنعتی موجود به هنگام فراوری محصولات زراعی

- تمام خطرهای برخاسته از زیانهای فیزیکی مستقیم یا خسارت برآمده از هر علت

بیرونی بر اموال منقول

- خطرهای طبیعی همچون توفان، سیل، زلزله و دیگر خطرهایی که ممکن است

بعداً به بیمه‌نامه اضافه شود؛ با تصویب این خطرها به وسیله اداره مرکزی شرکت بیمه.

- خسارت وارد شده به ماشینهای تجاری دربرگیرنده وسایل نقلیه، لوازم جانبی و

فصلنامه
پژوهشی

قطعات یدکی آن در اثر تصادفها، آتشسوزی غیر عمدی، انفجار، صاعقه، سرقت، حوادث هنگام حمل و نقل (هنگام بارگیری و تخلیه)، حوادث هنگام رانندگی و عبور از جاده و دیگر خطرهایی که در هنگام کار با ماشینهای تجاری به وجود می‌آید و در بیمه‌نامه به طور مشخص تعیین شده است.

حق بیمه عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی بر اساس قواعد صنعت بیمه فیلیپین تعیین می‌شود و دربرگیرنده تخفیفها و فرانشیزهای معمول است. نرخ حق بیمه داراییهای منقول، بر اساس نرخ متداول هر منطقه است که در هیچ موردی نباید کمتر از یک درصد حداکثر تعهد بیمه‌گر باشد. برای هر واقعه، فرانشیز باید یک درصد مجموع مورد بیمه یا ۱۰۰۰ پزو (هرکدام که بالاتر است) باشد. حق بیمه تمام‌خطر ماشینهای تجاری، برپایه قواعد عادی موجود در صنعت بیمه برآورد می‌شود (۱۴).

ارزیابی خسارت: تنظیم قرارداد خسارت برای عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی، به طور مستقیم از سوی کارکنان شرکت بیمه کشاورزی انجام می‌گیرد. شرکت بیمه کشاورزی فیلیپین فقط به میزان مشخص شده در بیمه‌نامه و یا بر اساس توافق صورت گرفته بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار مسئول است (۷).

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور آمریکا

ایالات متحد آمریکا و کانادا، بنیانگذاران برنامه بیمه چندخطی محصولات کشاورزی هستند که طی ۲۰-۳۰ سال گذشته تغییرات مهمی در برنامه بیمه کشاورزی خود ایجاد کرده‌اند. آمریکا، پوشش بیمه‌ای بسیار گسترده‌ای را فراهم ساخته و حدود ۷۰ درصد سطح زیر کشت در این کشور، زیر پوشش بیمه است (۱۹). بیمه کشاورزی در ایالات متحد آمریکا خصوصی است، ولی از یارانه دولتی نیز، بهره‌مند است. حدود ۱۷ شرکت اصلی بیمه در این کشور زیر نظارت آژانس مدیریت ریسک دولت (RMA)^۱ که بخشی از دپارتمان کشاورزی ایالات متحد است، فعالیت می‌کنند.

شرکتهای بیمه کشاورزی در آمریکا با سالها تجربه موفق، خدمات بیمه‌ای کاملی

را زیر عنوانهایی همچون: بیمه جامع مزرعه، بیمه اموال مزرعه، بیمه ماشینهای مزرعه، بسته بیمه مزرعه و بسته‌های تجارت-کشاورزی در ایالت‌های مختلف ارائه می‌دهند.

مهمترین و رایجترین انواع بیمه عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی در این کشور عبارت است از:

بیمه ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی

این نوع بیمه، ماشین‌آلات و تجهیزاتی را دربر می‌گیرد که با هدفهای کشاورزی به کار گرفته می‌شوند و دربردارنده: ماشینهای کاشت، ماشینهای برداشت، دروگرها و ادوات الحاقی آن است.

شایان یادآوری است، ادوات الحاقی به مجموعه‌ای از قسمت‌ها گفته می‌شود که کارکردی مستقل دارند و با هدفهای کاربردی کشاورزی، به ماشین زراعی یا دیگر قسمت‌های تجهیزات کشاورزی متصل می‌شوند.

مواردی همانند دیسک، ادوات تسطیح زمین، چنگک زمین صاف‌کن یا کلوخ شکن، ادوات شخم و علف‌هرزکنی، بذکارها، پخش‌کننده‌های کود، مخلوط‌کننده خوراک دام و مانند آن، از ادوات الحاقی به شمار می‌روند.

یکی از شرکتهای فعال در زمینه بیمه ادوات کشاورزی در آمریکا، شرکت بیمه صندوق آتش نشانی است که بیمه از کار افتادن تجهیزات کشاورزی را ارائه می‌دهد. این بیمه، خسارتهای فیزیکی و مالی از کار افتادن تجهیزات، از جمله هزینه تعمیر یا جایگزینی قطعات خسارت‌دیده، جبران درآمد از دست رفته برگرفته از خرابی و از کار افتادن تجهیزات و دیگر هزینه‌های تحمیل شده برای بازگشت مجدد فعالیتها را به عهده دارد.

بیمه تجهیزات آبیاری

بیمه تجهیزات آبیاری دربردارنده پمپها، اتصالات لوله‌ها، شیرآلات، آبپاشها و دیگر تجهیزات لازم برای سیستم آبیاری تحت فشار است.

فصلنامه
پژوهشی

بیمه ابنیه و ساختمانهای کشاورزی

این بیمه‌نامه برای پوشش انبارهای غله، سیلوه‌ها، ساختمانهای جابه‌جاشدنی و آغل دامها، در نظر گرفته شده است. در این نوع بیمه، لازم است هر چند وقت یکبار، بیمه‌گذار، بیمه‌نامه خود را کنترل کند و اطمینان یابد که ارزش واقعی بناها، به روز است. در صورتی که ساختمانی به بناهای پیشین بیمه‌گذار افزوده شود، پوشش بیمه‌نامه تا ۱۰۰ هزار دلار تا زمان تمدید بعدی افزایش‌پذیر است. در ضمن، لوازم نصب شدنی یا تجهیزات مکانیکی داخل ساختمانها، همچون تجهیزات شیردوشی، خشک‌کن‌ها و مانند آن را نیز می‌توان بیمه کرد.

بیمه اموال مزرعه^۱

دیگر اموال مزرعه از جمله: منزل مسکونی و لوازم آن، خودرو، درختان و مانند آن نیز، با عنوان بیمه اموال مزرعه، زیر پوشش قرار می‌گیرند.

بیمه مسئولیت مزرعه^۲

این نوع بیمه، یکی از اجزای بحرانی حفاظت از مزرعه است؛ زیرا هرچقدر که صاحبان مزارع محتاط باشند، باز هم امکان وقوع تصادف برای ویزیتورها، فروشندگان یا هر شخص دیگری که وارد مزرعه شود، وجود خواهد داشت.

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور کانادا

دولت فدرال کانادا نیز، در سال ۱۹۵۹ بیمه محصولات کشاورزی را به صورت قانون تصویب کرد؛ اما اجرای این برنامه به دلیل سطح پایین یارانه‌ها، به‌کندی صورت گرفت. بتازگی، برنامه بازنگری شده بیمه محصولات کشاورزی کانادا به کشاورزان، انواعی از بیمه چند خطر محصولات یا دیگر محصولات بیمه‌ای را ارائه می‌کند. برنامه

بیمه کانادا، به طور کامل، با همکاری مؤسسه‌های دولت ایالتی و فدرال عرضه و خدمت‌رسانی می‌شود. در این برنامه، این مقامات ایالتی هستند که در نهایت، مسئول تدارک بیمه‌اند و این مسئولیت به ایالتها اجازه می‌دهد تا فرصتی برای سازماندهی محصولات بیمه‌ای متناسب با شرایط منطقه‌ای داشته باشند و محصولات نوین بیمه‌ای ارائه دهند (۱).

به طور کلی، بیمه عوامل تولید کشاورزی در کانادا به صورت زیر ارائه می‌شود:

بیمه ماشین‌آلات، ادوات و تجهیزات کشاورزی

تصادفهای مرتبط با تراکتور، با سهم ۴۸ درصد، بالاترین عامل مرگ در هنگام کار در مزارع کاناداست. آمارها نشان داده است که سالانه ۱۱۰۰ نفر در اونتاریوی کانادا در هنگام رانندگی با ماشین‌آلات و وسایل نقلیه کشاورزی، کشته و بیش از ۹۰ هزار نفر در این تصادفها، زخمی می‌شوند. علت ۸۵ درصد از این تصادفها نیز، خطای راننده گزارش شده است. بنابراین دستورعمل امنیت وسایل موتوری و تجهیزات دانشگاه گولف (۱۸) برای بیمه ماشینهای کشاورزی در سال ۲۰۰۰ تدوین، و در سال ۲۰۰۹ بازبینی شده است. ادوات کشاورزی در نظر گرفته شده در این دستورعمل، در بردارنده تراکتورها، تجهیزات خودکششی و همه گونه وسایل حمل‌ونقل است که می‌توانند در تمامی جاده‌ها، چه خاکی و شنی و چه، آسفالت و مانند آن، تردد کنند.

در اینجا، منظور از تراکتور، تراکتور زراعی است که برای شخم و نیز اتصال دیگر ادوات و تجهیزات زراعی و یا حمل محموله‌ها به کار گرفته می‌شود. منظور از ادوات و تجهیزات خودکششی زراعی نیز، وسایل نقلیه و ادواتی است که برای منظور خاصی در کشاورزی، طراحی، ساخت، بازسازی و یا تغییر کاربری یافته است.

شرایط بیمه: به منظور بیمه کردن ادوات کشاورزی، باید گواهینامه رانندگی و یا گواهینامه توانایی استفاده از ادوات یاد شده از سوی مالک یا به کارگیرنده ادوات ارائه شود. کشیدن دخانیات در هنگام کار با این ماشین‌آلات ممنوع است. استفاده از تلفن و یا تجهیزات ارتباطی بیسیم نیز، تنها هنگامی از سوی راننده مجاز است که وسیله موردنظر در جایی مطمئن متوقف شده باشد. همه ادوات و ماشینهای حمل‌ونقل

کشاورزی باید کمر بند ایمنی مناسب داشته باشند و رانندگان نیز باید از آن استفاده کنند. همه ماشین‌آلات پیشگفته، هنگام گذر از جاده‌ها بویژه جاده‌های اصلی، باید علامتی در پشت وسیله نقلیه در ارتفاع ۰/۶ تا ۲ متری بالای سطح جاده نصب کنند؛ به گونه‌ای که از فاصله حداقل ۱۵۰ متری به روشنی، مشاهده شدنی باشد، که در این صورت، نشان‌دهنده سرعت آهسته وسیله نقلیه است. ماشینهای کشاورزی نیز باید از حرکت بر روی شانه‌های خاکی جاده‌ها پرهیز کنند؛ زیرا ممکن است شانه‌های خاکی نتوانند وزن این ماشینها را تحمل کنند.

بیمه سیستمهای آبیاری

این بیمه، خسارت فیزیکی (مکانیکی یا الکترونیکی) وارد شده به انواع سیستمهای آبیاری تحت فشار از جمله سیستمهای دوار و جانبی و از همه برندها را زیر پوشش قرار می‌دهد. پوشش بیمه‌ای به صورت سالانه ارائه می‌شود و تمامی سیستمهای تازه نصب شده و نیز کارکرده را دربر می‌گیرد. هزینه جایگزینی قطعات سیستم تا ۲۰ سال، پرداخت شدنی است. پوشش بیمه جامع سیستمهای آبیاری، عوامل خطر زیر را پوشش می‌دهد:

باد و توفان، سیل، تگرگ، آذرخش، تصادف، آتشسوزی و سرقت.
پوشش بیمه‌ای پیشگفته، تنها دربردارنده خسارت وارد شده به اجزای سیستم آبیاری است و خسارت غیر مستقیم وارد آمده به محصولات را دربر نمی‌گیرد.

بیمه ابنیه کشاورزی

خطرهای زیر پوشش در این بیمه‌نامه عبارت است از:
تگرگ، توفان، آتشسوزی، آذرخش یا صاعقه، انفجار، برخورد هواپیما یا وسایل نقلیه، آشوب و بلوا.

شرکت بیمه در مقابل وارد آمدن خسارت فیزیکی به ساختمانها که برگرفته از خطرهای پیشگفته باشد، بر اساس ارزش تعیین شده ساختمان، غرامت پرداخت می‌کند.

حوادثی همچون سیل، زلزله و ریزش ساختمان در اثر سنگینی برف، در فهرست خطرهای زیر پوشش قرار ندارد. اما پوشش خسارت برآمده از زلزله یا ریزش ساختمان در اثر برف، در صورتی که ساختمان دارای شرایط لازم باشد، می‌تواند طبق توافق، به بیمه‌نامه افزوده شود. تجهیزات حرارتی و تهویه نیز، جزئی از ساختمان به شمار می‌رود و می‌باید ارزش آنها در هنگام محاسبه ارزش ساختمان لحاظ شود. تجهیزات شیردوشی، خنک‌کننده‌ها و سیلوها، جزئی از ساختمان به شمار نمی‌روند و در صورت تمایل مالک، می‌باید به صورت جداگانه بیمه شوند.

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور آفریقای جنوبی

آفریقای جنوبی، بزرگترین تولیدکننده محصولات کشاورزی قاره آفریقا است و از سال ۱۹۲۹ همزمان با تشکیل صندوق مشترک، بیمه کشاورزی در این کشور اجرا می‌شود (۴). کشاورزان آفریقای جنوبی همواره با مخاطره‌های طبیعی زیادی از جمله خشکسالی، سیل و برف روبه‌رو هستند که عملکرد دستیافتنی آنها را کاهش می‌دهد. به همین دلیل و نیز با توجه به تغییر اقلیم جهانی، در دهه اخیر تعداد شرکت‌های بیمه کشاورزی در این کشور افزایش داشته است. برخی از این شرکتها، بیمه کشاورزی را در دو بخش محصولات و سرمایه‌های کشاورزی ارائه می‌کنند.

شرکت بیمه Mutual & Federal یکی از این شرکتهاست که دارای نزدیک به یک سده سابقه در زمینه خدمات بیمه‌ای است. شعار شرکت یاد شده این است که انتخاب یک بیمه خوب، تفاوت بین ورشکستگی و بقای اقتصادی را مشخص می‌سازد. پوششهای بیمه‌ای این شرکت در زمینه سرمایه‌ها و عوامل تولید کشاورزی عبارت است از:

- بیمه اختصاصی سیستم‌های آبیاری تحت فشار غلات^۱ و دوار مرکزی^۲.
- بیمه ماشین‌آلات کشاورزی (از بین رفتن یا وارد آمدن خسارت).

1. On Wheel System
2. Center Pivot System

• بیمه ساختمانهای کشاورزی و محتویات داخل آنها از جمله پمپها، آسیابها، حصارها و مانند آن.

شرکت CIB یکی دیگر از شرکتهای فعال بیمه‌ای است که بیمه سفرشی را برای نیازهای اختصاصی بازار کشاورزی در سراسر آفریقای جنوبی ارائه می‌دهد. انواع بیمه سرمایه‌های کشاورزی این شرکت دربرگیرنده موارد زیر است:

• بیمه تخصصی ابزار و ماشین‌آلات کشاورزی: برای همه ماشینهای مرتبط با فعالیتهای کشاورزی به اضافه وسایل نقلیه شخصی کشاورزان، بیمه جامع شخص ثالث^۱ همراه با آتشسوزی و سرقت ارائه می‌شود.

• بیمه سیستمهای آبیاری: این بیمه تنها برای بخش کشاورزی ارائه می‌شود.

• بیمه مسئولیت گسترش آتش^۲: این پوشش برای بیمه گسترش آتش از ملکی به ملک دیگر در اثر سهل‌انگاری کشاورز یا مستخدمانش عرضه می‌شود.

خطرهای زیرپوشش در بیمه ساختمانهای کشاورزی دربرگیرنده توفان، سیل، تگرگ، برف سنگین، لغزش و رانش زمین، آذرخش، انفجار و آتشسوزی است.

خطرهای زیرپوشش در بیمه وسایل نقلیه و ماشینهای کشاورزی دربرگیرنده توفان، سیل، آذرخش، آتشسوزی و سرقت است.

بیمه عوامل تولید کشاورزی در اروپا

از میان کشورهای اروپایی، در کشورهای یاد شده در این بخش، عوامل تولید و سرمایه‌های کشاورزی، افزون بر محصولات، زیرپوشش بیمه قرار می‌گیرند:

ترکیه

اگرچه بخش درخور توجهی از جمعیت ترکیه به فعالیتهای کشاورزی اشتغال دارند، اما این قشر، سهم اندکی از درآمد ملی را به خود اختصاص داده‌اند. یکی از دلیلهای

اصلی فقر در بخش کشاورزی، درآمد ناپایدار کشاورزان به دلیل وقوع خسارت برخاسته از حوادث قهری و طبیعی به محصولات کشاورزی، گلخانه‌ها، ساختمانها و ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی است. نتایج بررسیهای مختلف نشان می‌دهد، ضعف نظام مدیریت ریسک در کشاورزی، دلیل اصلی ناپایداری درآمد کشاورزان در ترکیه است. برای برونرفت از این گرفتاری و چالش در بخش کشاورزی، قانون جدید بیمه کشاورزی در سال ۲۰۰۵ تصویب شد و نظام نوین بیمه با همکاری مشترک دولت و بخش خصوصی در میانه‌های سال ۲۰۰۶ آغاز به کار کرد (۱۷).

آمارها نشان می‌دهد، در سال ۲۰۰۸ حدود ۹۷ درصد از بیمه‌نامه‌های کشاورزی صادر شده مربوط به محصولات کشاورزی بوده و ۱/۶ درصد نیز به بیمه گلخانه‌ها اختصاص داشته است. در این سال، تعداد ۸۷۳ بیمه‌نامه گلخانه از سوی شرکت‌های بیمه صادر شده است.

بیمه گلخانه^۱

بیمه گلخانه‌های پلاستیکی و شیشه‌ای و محصولات آنها در ترکیه، از سوی «دنیز بانک» ارائه می‌شود و پرداخت ۵۰ درصد حق بیمه نیز، از محل یارانه دولت است. مزیت‌های این بیمه، افزون بر پرداخت یارانه از سوی دولت، امکان پرداخت اقساطی حق بیمه (۲۵ درصد حق بیمه به صورت نقدی و ۷۵ درصد باقیمانده، در پنج قسط پرداخت است) و دریافت غرامت در کوتاهترین زمان ممکن است. انعقاد قرارداد بیمه از راه شعبه‌های دنیزبانک انجام می‌گیرد.

خطرهای زیرپوشش: توفان و تندباد، بهمن و خسارت غیر مستقیم کاهش کیفیت میوه‌ها که برخاسته از خطرهای زیرپوشش باشد.

ارزیابی خسارت: در صورت وقوع خسارت، بیمه‌گذار می‌باید تا ۲۴ ساعت بعد، به شعبه بیمه‌ای خود از دنیزبانک مراجعه، و ادعای خسارت کند. برآورد خسارت از سوی کارشناسان TARSIM (شرکت بیمه کشاورزی ترکیه) انجام می‌گیرد و مبلغ

فصلنامه
پژوهشی

گرامت نیز طی ۳۰ روز در وجه بیمه‌گذار خسارت‌دیده پرداخت می‌شود.

انگلستان

در کشور انگلستان، هیچگونه برنامه بیمه دولتی در بخش کشاورزی وجود ندارد و حمایت دولت، تنها دربرگیرنده بیمه اجباری دامها در برابر بیماریهای واگیردار است. بیمه در بخش کشاورزی از سوی شرکتهای خصوصی ارائه می‌شود (۵).

بیمه مزرعه

از آغاز ماه مارس ۲۰۰۹، بیمه مزرعه از راه شبکه FarmWeb عرضه شد که یک شبکه ملی در زمینه بیمه کشاورزی است و خدمات بیمه را در سراسر انگلستان و شمال ایرلند ارائه می‌دهد. شرکت Towergate که یکی از بزرگترین شرکتهای بیمه مستقل اروپاست، شرکت بیمه Rowett و نیز برخی از شرکتهای بیمه کشاورزی، پوشش بیمه مزرعه را ارائه می‌دهند که مزرعه و خانواده کشاورز را همزمان بیمه می‌کند. قرارداد بیمه پیشگفته، ترکیبی از بیمه منزل مسکونی و دیگر بناها، محصولات کشاورزی و دامی، ماشین‌آلات و بیمه مسئولیت است. در بیمه‌نامه واحدی که برای خانه و مزرعه کشاورز صادر می‌شود، پوشش بیمه سرقت و پوشش توفان برای ساختمانهای غیر استاندارد نیز، شایان ارائه است.

بیمه ساختمانها و ابنیه کشاورزی: خطرهای زیرپوشش دربرگیرنده آتشسوزی، انفجار، برخورد (تصادم) هواپیما، آشوب و بلوا و هزینه بازسازی است.

بیمه وسایل نقلیه و ماشینهای مزرعه: در این طرح، همه وسایل نقلیه و ماشین‌آلات مزرعه، از خودروی شخصی کشاورز تا تراکتور و کمباین به همراه ادوات الحاقی، تریلرها و ماشینهای حمل‌ونقل کالا، زیر پوشش قرار می‌گیرند. ادوات الحاقی را می‌توان، هم به صورت متصل و هم به صورت مجزا، بیمه کرد. در ضمن طرح بیمه اختصاصی تراکتور برای کشاورزان خرده‌پا و نیز صاحبان مزارعی که در مزرعه خود تراکتور دارند، عرضه می‌شود.

پوششهای درخور ارائه برای خودروها نیز در برگیرنده بیمه کامل شخص ثالث،

آتشسوزی، و سرقت یا بیمه شخص ثالث به تنهایی است. خطرهای زیرپوشش، مواردی همچون آتشسوزی، آذرخش یا رعد و برق، برخورد یا تصادم هواپیما، انفجار و زلزله را دربر می‌گیرد.

تخفیف خسارت ندیدن، به خودروهای شخصی و خودروهای حمل کالا تعلق می‌گیرد.

بیمه حمل و نقل کالا: با این پوشش بیمه‌ای، محصولات کشاورزی در هنگام بارگیری و حمل و نقل، زیرپوشش قرار می‌گیرد.

ایرلند

در ایرلند، مجموعه گسترده‌ای از خدمات بیمه کشاورزی به وسیله شرکت‌های بیمه با یک بیمه‌نامه واحد عرضه می‌شود. این بیمه‌نامه که به آن بیمه‌نامه عمومی کشاورز گویند، دربردارنده بیمه مسکن کشاورز، ساختمانها و ابنیه، وسایل نقلیه و ماشینهای کشاورزی و بیمه مسئولیت است. کشاورزان می‌توانند موارد دلخواه خود را از بیمه‌نامه جامع یاد شده، برگزینند (۵).

خطرهای زیرپوشش در این بیمه‌نامه عبات است از: آتشسوزی، آذرخش، توفان و سیل است.

در کشور ایرلند، به دلیل نبود تقاضا، (به استثنای بخش جنگلداری)، بیمه محصولات کشاورزی به صورت جداگانه وجود ندارد. دلیلهای اصلی نبود تقاضا برای بیمه یک محصول کشاورزی خاص، آب‌وهوای معتدل و نیز وابستگی بخش کشاورزی به دامپروری (و نه پرورش گیاهان) است. بیمه درختان جنگلی به عنوان سرمایه در بخش کشاورزی، تنها بیمه‌ای است که به صورت جداگانه و اختیاری، افزون بر بیمه‌نامه عمومی کشاورز، عرضه می‌شود.

خرید بیمه‌نامه کشاورز در کشور ایرلند، اجباری نیست و یارانه‌ای نیز به آن تعلق نمی‌گیرد.

در اینجا، شماری از شرکتهای فعال بیمه‌ای ایرلند معرفی می‌شود:

۱- شرکت بیمه Wexford با چندین سال تجربه در امور بیمه کشاورزی و

فصلنامه
پژوهشی

دستیابی به دانش کافی در این زمینه، نیازهای بیمه‌ای کشاورزان را درک و تأمین کرده است. بسته بیمه کشاورزی این شرکت، پوشش کاملی را مطابق با نیازهای کشاورزان ارائه می‌دهد که موارد زیر را دربرمی‌گیرد:

- بیمه منازل مسکونی کشاورزان و محتویات آن^۱
- بیمه خودروی شخصی کشاورز و وسایل نقلیه مزرعه^۲ از جمله تراکتور، لودر، جیپ و مانند آن
- بیمه ابنیه کشاورزی و انبار محصولات
- بیمه حمل‌ونقل محصولات^۳
- بیمه مسئولیت پیمانکاران کشاورزی^۴
- بیمه محصولات کشاورزی و دامی

۲- شرکت بیمه Brady از دیگر شرکتهای فعال بیمه کشاورزی است که با ۵۰ سال پیشینه در ارائه خدمات بیمه‌ای در سراسر ایرلند، بیمه کشاورزی را در دو بخش زیر عرضه می‌کند:

الف) وسایل نقلیه کشاورزی: با دریافت اطلاعاتی همچون سال ساخت، مدل و ارزش وسیله نقلیه، بیمه شخص ثالث، سرقت و آتشسوزی به صورت جداگانه یا با هم ارائه می‌شود.

ب) بیمه مزرعه که در بردارنده بیمه مسکن، ابنیه کشاورزی و تراکتور است.

۳- شرکت بیمه Agri-CAP ارائه کننده خدمات گسترده بیمه‌ای برای مزارع متوسط و بزرگ و تجارت وابسته به آن است. خدمات بیمه‌ای این شرکت عبارت است از بیمه:

- عملیات فراوری محصولات کشاورزی^۵

1. Farm Dwelling and Contents
2. Farm Vehicles (Tractors, Loaders, Jeeps etc)
3. Goods in Transit
4. Agricultural Contactors Liability
5. Agricultural Processing Operation

- تجهیزات خشک کردن محصولات^۱
- تجهیزات انبار دانه‌ها^۲
- عملیات آسیاب^۳
- ساختمانهای کشاورزی

بیمه‌گذاران می‌توانند نرم‌افزار محاسبه حق بیمه را نیز از شرکت پیشگفته دریافت کنند.

دانمارک

در دانمارک، طرحهای بیمه کشاورزی دولتی وجود دارد و در صورت وقوع خسارت، دولت غرامت کشاورزان را در شرایط معینی از راه مؤسسه‌های خود پرداخت می‌کند (۵). به طور کلی در این کشور، بیمه‌نامه‌های کشاورزی در ۴ حوزه اصلی ارائه می‌شود که عبارت است از:

- ۱) محصولات کشاورزی
- ۲) دامها
- ۳) ساختمانها و ابنیه
- ۴) ماشین‌آلات و تجهیزات

بیمه ماشین‌آلات کشاورزی به صورت تک‌خطره عرضه می‌شود و عوامل خطر زیرپوشش، دربرگیرنده آتشسوزی، سرقت و خرابی (به صورت بیمه تکمیلی) است. اگر ماشین‌آلات و تجهیزات نو بوده یا استهلاک آن از حد تعیین شده کمتر باشد، هزینه جایگزینی با ماشین یا قطعه جدید از سوی شرکت بیمه پرداخت می‌شود. در صورت کارکرده بودن ماشین، هزینه جایگزینی بر اساس ارزش کنونی ماشین یا قطعه، پرداخت شدنی خواهد بود.

ایتالیا

بیمه یارانه‌ای گلخانه‌های با سازه فلزی و پوشش شیشه‌ای یا پلاستیکی محکم، مانند

1. Dehydrating Facilities
2. Grain Storage Facilities
3. Mill Operations

فصلنامه
پژوهشی

فایبرگلاس، پی‌وی‌سی و پلی‌کربنات از سال ۲۰۰۶ در کشور ایتالیا ارائه شد (۵).
خطرهای زیرپوشش دربردارنده سیل، توفان، یخبندان، بارانهای سیل‌آسا، خشکسالی و بیماریهای گیاهی است.

فرانسه

در فرانسه، تأسیسات و ساختمانهای کشاورزی با بهره‌مندی از یارانه دولت، در برابر حوادث قهری، زیرپوشش بیمه قرار می‌گیرند (۶).

مجارستان

در مجارستان، گلخانه‌ها در برابر عوامل خطر زیر، بیمه می‌شوند:
آتشسوزی، توفان، سیل، رانش زمین، برف سنگین، بهمن، انفجار، زلزله و برخورد کردن وسیله نقلیه

بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشور استرالیا

استرالیا یکی از بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی در جهان است. بیمه کشاورزی در استرالیا از ۱۹۱۸ آغاز شد، اما تا سال ۱۹۶۰ توسعه چندانی نیافت. امروزه بیمه کشاورزی در کشور استرالیا، بسیار توسعه یافته است و به وسیله شرکتهای بیمه خصوصی ارائه می‌شود. بازار بیمه کشاورزی در این کشور، بسیار رقابتی است و هیچگونه حمایت و یارانه دولتی برای بیمه کشاورزی وجود ندارد (۱۱).

بیمه عوامل تولید کشاورزی در این کشور عبارت است از:

بیمه سیستمها و تجهیزات آبیاری

شرکت بیمه Agri Industries در استرالیا، بیمه ارزش جایگزینی کامل سیستمهای آبیاری را ارائه می‌دهد. پوشش کامل، هزینه تعمیر یا جایگزینی (هرکدام که کمتر باشد) را تا حداکثر تعهد تعیین شده در بیمه‌نامه دربر می‌گیرد. بیمه به صورت چند خطر است و خطرهای زیر را پوشش می‌دهد:

توفان، آذرخش، سیل، تگرگ، تصادم یا برخورد، آشوب و بلوا، آتشسوزی و سرقت.

شرکت یاد شده که افزون بر ارائه خدمات بیمه‌ای، فروشنده تجهیزات آبیاری نیز هست، موقعیت یگانه‌ای برای کمک به کشاورزان از زمان نصب اولیه تجهیزات تا زمان تعمیر و در صورت نیاز، تعویض قطعات دارد. این شرکت می‌تواند میزان خسارت را برآورد کند، سفارش تعویض قطعات را تهیه، و فرم ادعای خسارت را در کوتاهترین زمان ممکن تنظیم کند.

بیمه گلخانه

شرکت بیمه OAMPS بسته بیمه‌ای گلخانه‌ها را با گزینه‌های مختلف به گلخانه‌داران ارائه می‌کند. این بیمه، سازه گلخانه و محتویات آن را به همراه تجهیزات داخلی از جمله سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی، سیستم‌های مه‌پاشی و آبیاری و مانند آن در برابر خطرهای زیر، پوشش می‌دهد:

تگرگ و خطرهای آب‌وهوایی از جمله سیل، حمل‌ونقل (درب‌گیرنده سازه و محتویات آن)، سرقت و خرابی تجهیزات.

محصولات گلخانه نیز با بیمه‌نامه گلخانه زیر پوشش قرار می‌گیرد.

بیمه عمومی کشاورز

شرکت بیمه Agri Risk افزون بر بیمه محصولات زراعی، باغی و جنگلها، بسته بیمه‌ای با عنوان بیمه عمومی کشاورز ارائه می‌دهد که دربردارنده بیمه مسئولیت عمومی، ساختمان مسکونی، وسایل نقلیه کشاورز، ماشین‌آلات و دیگر دارایی‌های مزرعه و نیز حمل‌ونقل کالا می‌شود.

دیگر شرکت‌های بیمه از جمله NRMA و Agricola پوشش‌های بیمه‌ای سرقت و آتشسوزی برای ساختمان، ماشینها و دیگر دارایی‌های کشاورزان عرضه می‌کنند.

نتایج و بحث

مطالعات تطبیقی نظام‌های بیمه عوامل تولید کشاورزی در کشورهای مختلف نشان می‌دهد، اگرچه بیمه محصولات اصلیتیرین بخش بیمه کشاورزی بوده و حدود ۹۰

فصلنامه
پژوهشی

درصد از حق بیمه کشاورزی را به خود اختصاص داده است (۱۰)، اما درجات مختلفی از گسترش و تنوع بیمه سرمایه‌های کشاورزی نیز، بسته به سطح توسعه یافتگی اقتصادی و شرایط خاص تولید کشاورزی در کشورهای مختلف جهان وجود دارد (۱).

شرکتهای ارائه‌کننده خدمات بیمه کشاورزی در جهان را می‌توان از نظر نوع خدمات درخور ارائه به سه دسته تقسیم نمود:

- ۱) شرکتهای بیمه‌ای که تنها بیمه محصولات کشاورزی (از انواع زراعی، باغی و دامی) را عرضه می‌کنند و شرکت بیمه محصولات کشاورزی نامیده می‌شوند.
- ۲) شرکتهایی که افزون بر محصولات کشاورزی، سرمایه‌های این بخش را نیز بیمه می‌کنند. این شرکتها با عنوانهایی همچون شرکتهای بیمه صنعت کشاورزی و یا بیمه تجارت کشاورزی شناخته می‌شوند.
- ۳) شرکتهای بیمه تجاری که بخشی از خدمات آنها به بیمه کشاورزی اختصاص دارد.

پوشش بیمه عوامل تولید کشاورزی، به وسیله دسته دوم و سوم شرکتهای پیشگفته ارائه می‌شود.

به دلیل تنوع اقلیمی و روشهای متفاوت تولید کشاورزی در مناطق مختلف جهان، عوامل تولید زیرپوشش بیمه و خطرهایی که بیمه برای مدیریت آنها عرضه می‌شود، تفاوتهای چشمگیری دارند.

از بین عوامل تولید کشاورزی، بیمه گلخانه‌ها در جهان گسترش بیشتری یافته به گونه‌ای که در سال ۲۰۰۸، یک درصد از کل حق بیمه کشاورزی را به خود اختصاص داده است (۱۰). در بیمه گلخانه به طور معمول، پوشش کاملی برای خسارت وارد شده به اسکلت سازه، پوشش شیشه‌ای یا پلاستیکی و تجهیزات داخلی آن ارائه می‌شود. برخی از شرکتهای بیمه، محصول مورد پرورش در گلخانه را نیز با همان بیمه‌نامه گلخانه زیرپوشش قرار می‌دهند و همین پوشش کامل باعث محبوبیت این خدمت بیمه‌ای شده است.

به غیر از گلخانه‌ها، بیمه دیگر ساختمانهای کشاورزی نیز در کشورهای مختلف عرضه می‌شود. بناهای (ابنیه) کشاورزی دربرگیرنده طیف گسترده‌ای از ساختمانها از جمله سالنهای پرورش طیور، دامداریها، اصطبلها، انبارهای نگهداری محصولات کشاورزی، سیلوها و مانند آن می‌شود. گاهی ارزش تجهیزات نصب شده در ساختمانها همچون سیستمهای تهویه، تجهیزات حرارتی و مانند آن نیز به عنوان جزئی از ساختمان در بیمه‌نامه لحاظ می‌شود و دربردارنده پرداخت غرامت در هنگام خسارت وارد آمده به این تجهیزات نیز، خواهد بود.

امروزه، بیمه وسایل نقلیه کشاورزان و ماشینهایی که در عملیات کشاورزی از کاشت تا برداشت محصول به کار می‌روند و ماشینهای حمل‌ونقل کالاهای کشاورزان نیز در بسیاری از کشورها عرضه می‌شود. بیمه‌نامه این نوع ماشینها به صورت بیمه شخص ثالث، یا بیمه شخص ثالث به همراه سرقت و آتشسوزی مشابه بیمه خودروهای سواری و به طور معمول از سوی شرکتهای بیمه تجاری صورت می‌گیرد.

یکی دیگر از سرمایه‌های کشاورزی که بیمه آن، هم اکنون در برخی از کشورها رایج شده، سیستمهای آبیاری است. با توجه به اینکه به منظور حفظ ذخایر آب و جلوگیری از هدررفت آن، امروزه سیستمهای آبیاری تحت فشار بویژه در کشورهای توسعه‌یافته، جایگزین سیستمهای آبیاری سنتی شده است، شرکتهای بیمه نیز، پوششی برای بیمه اجزای این سیستمها از جمله خطوط لوله، آبیاشها، قطره‌چکان‌ها و مانند آن، در برابر خطرهای قهری و غیر قهری تهدید کننده این سرمایه‌های بخش، فراهم کرده‌اند.

از میان کشورهای مورد مطالعه، هندوستان و فیلیپین، بیمه چاههای کم‌عمق کشاورزی و کشور هندوستان، بیمه تجهیزات سرچاهی را با شرایط خاص به کشاورزان ارائه می‌دهند. ایده بیمه چاههای کم‌عمق، در ایالت اندرا پرادش هندوستان، با توجه به خشکسالیهای پیاپی در سالهای ۲۰۰۴-۱۹۹۹ و افزایش تقاضا برای آب آبیاری به وجود آمد. برای حمایت از کشاورزانی که خسارت سنگینی در اثر خشک

شدن چاههای خود متحمل شده بودند، دولت، تصمیم به عرضه پوشش بیمه‌ای برای تمام چاههای کم‌عمق گرفت و طرح بیمه چاهها در سال ۲۰۰۶-۲۰۰۵ ارائه شد. امروزه همه چاههای کم‌عمق دارای مجوز و حفر شده بر اساس اصول علمی در این ایالت، زیرپوشش بیمه قرار می‌گیرند (۱۵). اما به طور کلی بیمه چاههای کشاورزی در دیگر کشورهای جهان، رایج نیست.

افزون بر موارد یاد شده، امروزه در بسیاری از کشورها، بسته بیمه‌ای جامعی برای پوشش نیازهای بیمه‌ای کشاورزان با عنوانهایی همچون بسته بیمه کشاورز (هندوستان)، بیمه اموال مزرعه (آمریکا)، بیمه مزرعه (انگلستان)، بیمه عمومی کشاورز (ایرلند و استرالیا) ارائه می‌شود. در این بسته بیمه‌ای، مجموعه‌ای از پوششهای بیمه‌ای که بخش عمده‌ای از نیازهای تولیدکنندگان را برطرف می‌کند، به طور یکجا عرضه می‌شود. بیمه‌نامه جامع کشاورزی در کشورهای مختلف، دربرگیرنده پوششهای متفاوتی برای هزینه‌های درمانی کشاورز و خانواده او، خودرو، منزل مسکونی، ابنیه کشاورزی، ماشین‌آلات، حمل‌ونقل محصولات و مسئولیت است. به دلیل جامع بودن پوششهای بیمه‌ای و کاهش هزینه‌های اجرایی، میزان حق بیمه در این طرحها در مقایسه با خرید بیمه‌نامه‌های جداگانه، کمتر است و این نوع بیمه در برخی از کشورها از کثش و محبوبیت بیشتری نزد کشاورزان برخوردار است. در کشور ایرلند، خدمات بیمه کشاورزی تنها به صورت بسته بیمه‌ای جامع در اختیار تولیدکنندگان بخش قرار می‌گیرد. البته خرید بیمه‌نامه‌ها اجباری نیست و کشاورزان می‌توانند گزینه‌های مورد نیاز خود را از بیمه‌نامه برگزینند.

اگرچه در بیمه محصولات کشاورزی، خطرهای زیرپوشش بیمه، به طور عمده، خطرهای آب‌وهوایی قهری است، اما در بیمه سرمایه‌ها و عوامل تولید کشاورزی، بخشی از عوامل خطر زیرپوشش را خطرهای غیر قهری تشکیل می‌دهد. از جمله عوامل خطر غیر قهری متداول در بیمه عوامل تولید کشاورزی، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- سرقت تجهیزات آبیاری (قطعات مربوط به سیستمهای تحت فشار و نیز تجهیزات

- سرچاهی در هندوستان)، ماشینهای کشاورزی و تجهیزات داخلی ابنیه کشاورزی.
- انفجار و آتشسوزی قطعات سیستمهای آبیاری، تجهیزات سرچاهی، درختان، ماشین آلات و ساختمانهای کشاورزی، انبارها و گلخانه‌ها.
  - برخورد (تصادم) هواپیما و وسایل نقلیه با گلخانه‌ها و ساختمانهای کشاورزی و خطوط لوله در سیستمهای آبیاری.
  - برخورد (تصادف) وسایل نقلیه و ماشینهای کشاورزی.
  - حوادث هنگام حمل و نقل کالاها.
  - خسارت برخاسته از آشوب و بلوا به ابنیه کشاورزی، سیستمهای آبیاری و تجهیزات سرچاهی.
- خطرهای زیر پوشش در بیمه هریک از عوامل تولید کشاورزی که در کشورهای مختلف صورت می‌گیرد، به تقریب مشابه است، ولی تفاوتهایی نیز، بسته به شرایط خاص هریک از کشورها، مشاهده می‌شود. جدول شماره ۱ عوامل خطر زیر پوشش در بیمه سیستمهای آبیاری و گلخانه‌ها را در چند کشور مختلف، نشان می‌دهد.
- مدت بیمه عوامل تولید کشاورزی به صورت دوره یکساله است، ولی بیمه‌نامه‌ها، بسته به شرایط و شرکتهای مختلف، تا چند سال، تمدیدپذیر است. بیمه‌نامه‌های درازمدت با تخفیف ویژه نیز، از سوی بعضی از بیمه‌گران ارائه می‌شود. فرانشیز، تخفیف خسارت ندیدن و مازاد حق بیمه در بیمه عوامل تولید نیز، مشابه بیمه محصولات کشاورزی اعمال می‌شود.
- در شماری از کشورها همچون هندوستان، فیلیپین، دانمارک و چند کشور دیگر، برنامه‌های بیمه کشاورزی، به صورت ملی یا ایالتی و از سوی دولت اجرا می‌شود. در چنین کشورهایی، به طور معمول بیمه عوامل تولید کشاورزی نیز، از حمایت دولت بهره‌مند می‌شوند.

جدول شماره ۱- عوامل خطر زیر پوشش در بیمه سیستمهای آبیاری و گلخانه‌ها در شماری از کشورها

توفان	سیل	تگرگ	آذرخش (صاعقه)	زلزله	رانش زمین	برخورد	آتشسوزی	دزدی (سرقت)	شورش	ترکیدگی لوله‌ها	انفجار سنگین	برف
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		

برگرفته از: منابع مورد بررسی

برای نمونه، ساختمانها و تأسیسات کشاورزی در فرانسه، با بهره‌مندی از یارانه، زیر پوشش قرار می‌گیرند. در شماری دیگر از کشورها مانند ترکیه، آمریکا و کانادا، بیمه کشاورزی با همکاری مشترک دولت و بخش خصوصی اداره می‌شود. در این کشورها نیز، افزون بر محصولات کشاورزی، بیمه عوامل تولید نیز، بسته به شرایط از یارانه دولت بهره‌مند می‌شوند. به طور نمونه، پرداخت ۵۰ درصد از حق بیمه گلخانه در ترکیه از محل یارانه دولت انجام می‌گیرد. اما در کشورهایمانند انگلستان و استرالیا، هیچگونه برنامه دولتی بیمه کشاورزی وجود ندارد و بیمه کشاورزی از سوی شرکتهای خصوصی اداره می‌شود. در این کشورها، یارانه و حمایت دولتی برای بیمه کشاورزی (محصولات و عوامل تولید) وجود ندارد و رقابت شدیدی بین شرکتهای بیمه دیده می‌شود.

جمع‌بندی و پیشنهاد

کشاورزی، فعالیتی پرمخاطره است و خطرهای بسیاری، محصولات، سرمایه‌ها و عوامل تولید کشاورزی را تهدید می‌کند. بررسی تجربه‌های کشورهای گوناگون، توجه به شرایط ویژه هر کشور و روشهای مختلف بیمه عوامل تولید کشاورزی که در

بیمه و
کشاورزی

سال نهم
شماره ۳۱ و ۳۲
۱۳۹۱

رویاری با چالشهای فراروی بیمه‌گران کشاورزی ارائه شده است، نشان می‌دهد، بیمه عوامل تولید کشاورزی نیز همانند بیمه محصولات کشاورزی، نه تنها ابزاری برای مدیریت ریسک به شمار می‌رود، بلکه به عنوان راهی برای توسعه بخش کشاورزی و تثبیت درآمد در این بخش برشمرده می‌شود. ارائه بیمه عوامل تولید که سرمایه‌گذاری‌های بخش کشاورزی را بیمه می‌کند، به منظور ورود سرمایه‌گذاران خصوصی به این بخش، از اهمیت چشمگیری برخوردار خواهد بود.

اگرچه ویژگی مشترک و بی‌واسطه ساختار همه نظامهای بیمه کشاورزی ارائه شده در جهان، تقویت و بهبود توسعه کشاورزی است، اما انواع برنامه‌های بیمه عوامل تولید کشاورزی در همه کشورها، به صورت مشابه، به اجرا در نمی‌آید و برنامه‌های بیمه با توجه به شرایط اقتصادی و اهمیت هریک از زیربخش‌ها و یا عوامل تولید در هر کشور تدوین می‌شود؛ به گونه‌ای که با وجود فراگیری برنامه بیمه کشاورزی در کشورهای مختلف، بیمه عوامل تولید کشاورزی از نظر انواع پوشش، حدود پوشش، نوع بیمه، عوامل و محصولات زیرپوشش، چگونگی ارزیابی خسارت و پرداخت غرامت، تنوع فراوانی دارد و هر کشوری تجربه‌های ویژه خود را در این زمینه به دست آورده و با گذشت زمان، مناسبترین برنامه را برای خود برگزیده است. بهره‌مندی از این تجربه‌ها و تطبیق آن با شرایط خاص و اولویتهای بیمه‌ای ایران در راستای اجرای مأموریت جدید صندوق بیمه کشاورزی برای زیرپوشش درآوردن عوامل تولید کشاورزی، بی‌گمان سودمند خواهد بود. استفاده از تجربه‌های دیگر کشورها، بویژه در انتخاب نوع محصولات و خطرهای زیرپوشش بیمه که نخستین و مهمترین گام در ارائه بیمه یک محصول جدید است، کمک مؤثری به شمار می‌رود. اما برای اجرای هدفمند و موفقیت‌آمیز یک برنامه جدید بیمه کشاورزی باید، شناخت کاملی از نیازهای بیمه‌ای بهره‌برداران بخش کشاورزی انجام گیرد و آمار دقیق خطرهای تهدیدکننده هر محصول در هر منطقه و نیز، سوابق خسارت کشاورزان جمع‌آوری شود. ارائه محصولات نوین بیمه‌ای، نیازمند اجرای آزمایشی آنها در مناطق مختلف و انتخاب یک محصول بیمه‌ای بر اساس خصوصیت‌های کشاورزی هر منطقه است.

منابع:

۱. دوران‌دیش. آرش، (۱۳۸۷)، مطالعات تطبیقی نظام‌های بیمه کشاورزی در سایر کشورها، صندوق بیمه کشاورزی.
۲. علایی، بهروز، و رشیدی، داریوش، (۱۳۸۷). مطالعات تطبیقی بیمه محصولات کشاورزی کشورهای اسپانیا، هندوستان و ترکیه، صندوق بیمه کشاورزی.
۳. مدیریت آبیاری در سامانه‌های روباز، (۱۳۸۳)، انتشارات کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران، شماره ۸۸.
4. Arias, D., and K. Covarrubias, (2006), "Agricultural insurance in MesoAmerica: An Opportunity to Deepen Rural Financial Market", *Technical paper series*, Sustainable Development Department, Inter-American Development Bank, Washington, D. C.
5. Bielza, M., C. Conte, C. Dittmann, J. Gallego, and J. Stroblmair, (2006) "Agricultural Insurance Schemes", *European Commission, Final report*.
6. Boyer, P., (2006), Crop insurance in France, presentation at the International Agricultural Insurance Conference.
7. Cajucam, N.R., C. V. Deligero and W. H. Martirez, (2007). "Agricultural Insurance: The Philippine Experience", *working paper*.
8. Clarke, L. J., (2000), Strategies for Agricultural Mechanization Development. FAO-Rome.
9. Hueth, D., and W. Hartly Fourtan (1994), Economics of Agricultural Crop Insurance: Theory and Evidence. Kluwer Academic Publisher.
10. Iturrioz, R., (2009), Agricultural Insurance. Primer Series on Insurance Issue 12, November 2009. The World Bank, Washington D.C.
11. Mahul, O., C. Stutley, (2010), Agricultural Insurance in Australia, the World Bank.
12. Nelson, C. H., and E. T. Loehman, (1987), "Further Toward a Theory of Agricultural Insurance", *American Journal of Agricultural Economics*, August: 523-531.
13. PCIC, (2006). The Philippine Crop Insurance Corporation: Frequently Asked Questions. Available from: <http://pcic.da.gov.ph>.
14. PCIC, (2007). Crop Insurance in the Philippines: Security for Farmers and Agricultural Stakeholders. Available from: <http://pcic.da.gov.ph>.
15. Raju, K., (2007), The Failed Bore well Compensation Scheme, Department of Rural Development, Government of Andhra Pradesh, India.
16. Ray, P.K., (1967), Agricultural Insurance, Principles and Organization and Application to Developing Countries. FAO, Rome, Pergamon Press: 12-13
17. Ucak, H., and A. Berk, (2009), Structural Change in Turkish Agricultural Insurance Policy and Recent Developments. *Wiadomości Ubezpieczeniowe*.
18. University of Guelph, Safety Policy Manual, (2000). Motor Vehicles and Farm Equipment, Policy 851. 07.07.
19. Wenner, M., (2005), Agricultural Insurance Revisited: New Developments and Perspectives in Latin America and the Caribbean. Inter-American Development Bank, Washington, D.C.
20. Winslade, R. S., (2011), Farm Business Insurance, Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs, fact sheet.

Study of the Insurance of Agricultural Assets and Production Factors in Different Countries

A.Mirzaei & H. Karimi*

Abstract

Agricultural insurance as an important component of risk management in agriculture is not limited to crop insurance, because agricultural risks not only affect the products, but also affect the whole farmer's assets and production factors. Insurable agricultural assets can be classified into four main groups: Water resources and irrigation systems, machinery, buildings and livestock. According to the new agricultural insurance law in Iran and need to insure agricultural production factors, this study aims to collect information and increase awareness of agricultural assets insurance in different countries to provide a clear vision to decision makers for the future decisions. The study covers countries from different parts of the globe with different agricultural insurance systems including India, Philippines, USA, Canada, European Union countries, South Africa and Australia. Some of the main conclusions of the review study are as the following:

Although crop insurance is the most developed component of agricultural insurance, but there are also different degrees of agricultural assets insurance diversity depending on specific production condition in different countries worldwide. Nowadays, among insurable agricultural assets, greenhouse insurance is more usual and popular. Insurance of agricultural vehicles and machinery, buildings and irrigation systems is available in many countries, where agricultural wells and irrigation systems insurance found just in India and Philippines. Some countries offer farm insurance packages which provide comprehensive coverage for farm properties, buildings, vehicles and machinery, and liability. Types of agricultural asset insurance programs in each country depend on factors like climatic and economic condition and the importance of each production factor.

Key words:

Agricultural Insurance, Production Factors, Assets.

فصلنامه
پژوهشی

* In order: Expert & Manager of Research & Marketing Group, Agricultural Insurance Fund , Iran.